

Nâng cao hoạt động dạy và học IC3, MOS ở Học viện Chính sách và Phát triển

ĐỖ THẾ DƯƠNG*

Tóm tắt

Với sự phát triển vượt bậc của khoa học, kỹ thuật trong thời đại công nghệ số hiện nay, thì việc thành thạo tin học là một kỹ năng cần thiết đối với người lao động hiện đại. Bài viết nghiên cứu thực trạng hoạt động dạy và học chứng chỉ tin học quốc tế IC3, MOS của Học viện Chính sách và Phát triển, từ đó đưa ra một số gợi ý để nâng cao chất lượng học phần tin học ứng dụng tại đây, giúp sinh viên ra trường có thể ngay lập tức đáp ứng yêu cầu về tin học của nhà tuyển dụng.

Từ khóa: tin học văn phòng, chứng chỉ IC3, MOS, Học viện Chính sách và Phát triển

Summary

With the outstanding development of science and technology in the digital age, proficiency in information technology is an essential skill for modern workers. The article studies the reality of teaching and learning IC3, MOS certifications at Academy of Policy and Development, and then makes some suggestions for the improvement of the quality of applied computer science curriculum so as to assist graduates in immediately meeting the requirements of employers.

Keywords. computer science, IC3 and MOS certifications, Academy of Policy and Development

GIỚI THIỆU

Được thành lập theo Quyết định số 10/QĐ-TTg, ngày 04/01/2008 của Thủ tướng Chính phủ, Học viện Chính sách và Phát triển là cơ sở đào tạo trực thuộc Bộ Kế hoạch và Đầu tư, tập trung đào tạo các chuyên ngành mới, trọng điểm, mà xã hội đang cần và hiện nay chưa có trường đại học nào đào tạo, như: Quy hoạch phát triển; Chính sách phát triển; Kinh tế đối ngoại (quản lý ODA và FDI); các chuyên ngành: Kế hoạch phát triển; Triết học; Chính trị học...

Tin học hiện nay đã và đang trở thành kỹ năng tiên quyết đối với sinh viên trong thời kỳ hội nhập thế giới. Tuy nhiên, theo thống kê hiện nay, hơn nửa số sinh viên tốt nghiệp ra trường không đáp ứng được yêu cầu về kỹ năng tin học của các đơn vị tuyển dụng trong và ngoài nước.

Với mục tiêu phấn đấu trở thành cơ sở đào tạo có chất lượng cao hàng đầu của Việt Nam, tiến tới đạt đẳng cấp quốc tế về nội dung và trình độ đào tạo, sinh viên tốt nghiệp có thể làm việc ở nước ngoài. Học viện Chính sách và Phát triển đã và đang tiến hành chuẩn hóa đầu ra về tin học cho sinh viên tốt nghiệp bằng bài thi IC3/MOS kể từ Khóa 5 (nhập học niên khóa 2014-2015).

MỘT SỐ KHÁI NIỆM

IC3 là gì?

IC3 - Digital Literacy Certification là chương trình

đào tạo và chứng nhận người sở hữu nó được trang bị những kỹ năng máy tính và mạng cần thiết trong thế giới số.

IC3 phản ánh đầy đủ kỹ năng cần thiết giúp thành công trong hầu hết các lĩnh vực học tập, nghề nghiệp, xã hội đời sống sử dụng máy tính và các ứng dụng internet.

Các cấp độ của chứng chỉ IC3, gồm: Máy tính căn bản (Computing Fundamentals); Các ứng dụng chủ chốt (Key Applications); Cuộc sống trực tuyến (Living online).

Đến nay, IC3 - GS4 (Global Standard 4) là phiên bản mới nhất trong hệ thống chứng chỉ IC3 được thiết kế để đánh giá những kỹ năng cần thiết trong thời đại công nghệ số, đảm bảo cập nhật những thay đổi mới nhất trong các ứng dụng công nghệ và các thiết bị kỹ thuật số hiện đại. GS4 được xây dựng dựa trên tiêu chuẩn của tổ chức International Society for Technology in Education (ISTE®) - Hoa Kỳ.

Thế nào là MOS?

MOS (Microsoft Office Specialist) là bài thi đánh giá kỹ năng tin học văn phòng được sử dụng rộng rãi nhất trên thế giới với hơn 1 triệu bài thi được tổ chức hàng năm.

* ThS., Học viện Chính sách và Phát triển

Ngày nhận bài: 09/6/2020; Ngày phản biện: 20/6/2020; Ngày duyệt bài: 28/6/2020

Bài thi MOS được sáng tạo bởi Microsoft và triển khai bởi Certiport (Hoa Kỳ). Bài thi được thực hiện hiện trực tuyến, với hơn 25 ngôn ngữ được xây dựng và được Việt hóa bài thi, giáo trình đã được IIG Việt Nam biên soạn dựa trên thực tế tại Việt Nam.

MOS là chứng chỉ duy nhất xác nhận kỹ năng sử dụng phần mềm tin học văn phòng Microsoft Office và do Microsoft trực tiếp cấp chứng chỉ. Các cấp độ của chứng chỉ MOS là: (1) Specialist: Chứng nhận kỹ năng cơ bản trong các sản phẩm Microsoft Office: Word, Excel, PowerPoint, Access, Outlook; (2) Expert: Chứng nhận kỹ năng cao cấp trong Microsoft Word và Microsoft Excel; (3) Master: Chứng nhận kỹ năng tổng thể toàn diện cao cấp nhất trong sử dụng Microsoft Office, yêu cầu vượt qua 4 bài thi: Word Expert, Excel Expert, PowerPoint và một trong 2 bài thi: Outlook hoặc Access.

Trên thế giới chung với IC3, thì MOS được sử dụng làm chuẩn đánh giá công nghệ thông tin cơ bản cho học sinh, sinh viên và người lao động tại 78 quốc gia.

THỰC TRẠNG ĐÀO TẠO IC3, MOS TẠI HỌC VIỆN

Những kết quả đạt được

Đến nay, Học viện Chính sách và Phát triển chủ trương thiết chất đầu ra, tức ngoài 130 tín chỉ sinh viên đã được học trên lớp, thì phải có chứng chỉ ngoại ngữ tiếng Anh quốc tế, chứng chỉ tin học IC3 đối với hệ đại trà, MOS đối với hệ chính thức cao theo chuẩn quốc tế. Để thực hiện chủ trương này, Học viện đã mua bản quyền giáo trình IC3, MOS theo chuẩn quốc tế để phục vụ hoạt động giảng dạy và hoạt động học tập, tự học IC3, MOS cho sinh viên.

Ngày từ năm học 2014-2015, song song với việc đào tạo tin học văn phòng, Học viện có mở một số lớp đào tạo IC3, MOS cho sinh viên. Sau đó, giới thiệu đến Trung tâm IIG để tham dự thi tin học IC3, MOS theo chuẩn quốc tế. Chứng chỉ thi tin học IC3, MOS tại IIG được gửi tới các giảng viên tin học kiểm tra, đối chiếu công nhận kết quả thi của sinh viên.

Hàng năm, Học viện tiến hành tổng kết năm học chủ động triệu tập những sinh viên còn nợ các học phần môn học, trong đó có học phần tin học theo chuẩn quốc tế: yêu cầu, sinh viên giải thích rõ lý do tại sao còn nợ, phương án trả nợ.

Những vấn đề liên quan đến Học viên đều được Ban Giám đốc, lãnh đạo các đơn vị trực tiếp giải đáp, nhằm giúp sinh viên tháo gỡ khó khăn trong học tập.

Đến hết năm 2019, Học viện đã tổ chức được 2-3 lớp ôn luyện IC3 tại Học viện. Kết quả 68% sinh viên đã đạt và lấy chứng chỉ IC3 tại IIG. Thống kê cho thấy, đối với sinh viên Khóa 5, tỷ lệ sinh viên nợ chứng chỉ IC3, hoặc MOS trước khi ra trường là 30%; Khóa 6 nợ chứng chỉ IC3, hoặc MOS là 10%.

Những hạn chế trong dạy và học IC3, MOS tại Học viện

Ngoài những kết quả đạt được, việc dạy và học IC3, MOS của Học viện còn những hạn chế sau:

Về hạ tầng công nghệ thông tin

Kết cấu hạ tầng công nghệ thông tin của Học viện còn thiếu và yếu. Hạ tầng cơ sở vật chất do Văn phòng Bộ Kế hoạch và Đầu tư quản lý và điều tiết. Vì thế, việc thay thế và lắp đặt bổ sung để phù hợp sự đồng ý của Văn phòng Bộ mới được triển khai. Điều này vô hình trung làm chậm tiến độ thay thế và lắp đặt bổ sung các thiết bị sử dụng hoạt động đào tạo IC3, MOS tại Học viện.

Bên cạnh đó, mạng internet của Học viện phụ thuộc vào công mạng của Bộ Kế hoạch và Đầu tư. Vì vậy, tính chủ động trong lắp đặt thêm các thiết bị mạng còn gặp khó khăn.

Về phía giảng viên

Hiện nay, số lượng giảng viên trực tiếp giảng dạy tin học chưa đủ có 03 giảng viên. Trong đó, 01 giảng viên chịu trách nhiệm giảng dạy chính về tin học văn phòng, giảng dạy IC3, MOS; 02 giảng viên còn lại kiêm giảng.

Bởi, số lượng giảng viên đào tạo tin học tại Học viện không đủ đã dẫn đến việc triển khai đào tạo tin học IC3, MOS cho sinh viên gặp nhiều khó khăn và hạn chế.

Bên cạnh đó, quá trình giảng dạy và ôn luyện IC3, MOS theo chuẩn quốc tế, đòi hỏi phải cập nhật thường xuyên, liên tục, nếu không sẽ bị lạc hậu. Vì vậy, yêu cầu giảng viên giảng dạy tin học phải chủ động cập nhật thường xuyên và bổ sung những cái mới trong giảng dạy và trong ôn luyện bộ đề thi IC3, MOS. Điều này không phải giảng viên nào cũng có thể đảm trách được.

Tin học và ngoại ngữ thường đi kèm với nhau, một số giảng viên việc phát âm thuật ngữ chuyên ngành bằng tiếng Anh chưa chuẩn, chưa chính xác. Điều này, dễ dẫn đến sinh viên có hiểu nhầm hoặc hiểu sai về các tính năng ứng dụng chủ chốt, ảnh hưởng đến hoạt động học tập của sinh viên tại Học viện.

Về phía sinh viên

Nhiều sinh viên có kỹ năng sử dụng tin học văn phòng và thao tác chưa nhanh, trong khi đó, việc học IC3, MOS đòi hỏi phải có kỹ năng thao tác nhanh, các bài thi đều có gần đồng hồ đếm ngược thời gian. Điều này, nếu không được khắc phục kịp thời, sẽ làm ảnh hưởng đến chất lượng bài thi IC3, MOS của chính sinh viên.

Kế hoạch học tập tin học IC3, MOS chưa được nhiều sinh viên chú trọng. Nhiều sinh viên đến tận năm thứ 4 mới tập trung ôn học, trong bối cảnh thời gian gấp gáp, cộng với việc phải viết khóa luận tốt nghiệp đã dẫn tới hiệu quả học tập không cao.

Về tài liệu học tập

Hiện nay, chương trình đào tạo quốc tế tin học IC3 đã có sự thay đổi, chuyển sang đào tạo IC3, GS3 sang đào tạo IC3-GS4, đòi hỏi phải thay đổi giáo trình giảng dạy tin học mới.

Việc đào tạo MOS đã có sự nâng cấp phiên bản mới, nên đòi hỏi phải bổ sung mua giáo trình, tài liệu học tập. Vì vậy, Học viện phải bổ sung ngân sách để mua tài liệu học tập mới cho sinh viên. Việc không mua sắm tài liệu học tập kịp thời sẽ ảnh hưởng đến chất lượng học tập IC3, MOS của sinh viên.

MỘT SỐ KIẾN NGHỊ

Thứ nhất, một số yêu cầu cơ bản từ phía Học viện, người dạy và người học IC3, MOS

Để nghiên cứu và học tập được môn Tin học theo tiêu chuẩn IC3, MOS, theo tác giả, cần phải có một số yêu cầu cơ bản từ phía người dạy và người học, cụ thể là:

Về phía Học viện:

Học viện đã có 1 phòng thực hành 40 máy tính, có nối mạng internet tốc độ cao đảm bảo đủ tiêu chuẩn cho thi IC3, MOS. Hiện nay, tổ chức đối tác cung cấp bài IC3, MOS là IIG Việt Nam đã thẩm định tiêu chuẩn phòng máy và trong tương lai sẽ kết hợp với Học viện để tổ chức kỳ thi sát hạch IC3, MOS tại đây.

Từ năm 2020, Học viện cũng xây dựng khoảng 03 phòng máy tính, có số lượng máy tương đương như phòng máy đầu tiên, với tổng số lượng máy tính dự kiến khoảng 160-200 máy để đáp ứng nhu cầu sinh viên; đồng thời, đáp ứng nhu cầu liên kết đào tạo và đào tạo lại dành cho các cán bộ thuộc ngành Kế hoạch Đầu tư trong tương lai.

Đối với người dạy:

- Cần bám sát nội dung giáo trình chuẩn IC3, MOS; Cung cấp đầy đủ cho sinh viên slides môn học theo chuẩn, hướng dẫn sinh viên tìm mua giáo trình chính gốc, đảm bảo chất lượng nội dung tham khảo (tránh dùng các loại sách photocopy, vì như vậy là vi phạm bản quyền - một trong các nội dung không được khuyến khích tại phần học Bản quyền của chuẩn IC3; đã vậy, sách photo cũng không đảm bảo chất lượng nội dung, như: hình minh họa mờ, sách in thiếu trang, thiếu nét...); Hướng dẫn sinh viên làm các bài tập cuối mỗi mục, mỗi chương - bài, đặc biệt lưu ý sinh viên tìm hiểu và thực hành kỹ các mục có ghi chú Bài thi - Mục tiêu.

- Cho sinh viên làm thêm các nội dung online như các bài test online, có nội dung tương tự các bài thi thực tế.

- Gửi thiếu thêm một số tư liệu ứng dụng của IC3, MOS bằng các tài liệu văn bản, thực tế sử dụng trong thời gian gần đây (năm 2018, 2019, 2020), đặc biệt ưu tiên sử dụng các văn bản minh họa bằng tài liệu lưu hành của Học viện đã đăng công khai trên website. apd.edu.vn và/hoặc các văn bản tài liệu công khai của Bộ Kế hoạch và Đầu tư.

Đối với người học:

- Đảm bảo có đầy đủ slides bài giảng, giáo trình trước khi lên lớp, không cần thiết phải tham khảo quá

những loại sách giáo khoa ngoài chuẩn IC3, MOS.

- Đảm bảo lên lớp đầy đủ hơn 80% số giờ quy định, tự học kỹ và trao đổi lại với giảng viên các phần đã không tham gia học trên lớp.

- Hằng hái tham gia phát biểu, đặt câu hỏi với giảng viên trên lớp, đặc biệt với các nội dung mới, cập nhật và có tính ứng dụng thực tiễn cao.

Thứ hai, nâng cao hiệu quả hoạt động tự học IC3, MOS của sinh viên

Một là, tuyên truyền giáo dục ý thức trách nhiệm, động cơ học tập IC3, MOS

IC3, MOS thực sự là cơ hội cho sinh viên khi sở hữu những chứng chỉ giá trị này nhằm nâng cao chất lượng của hồ sơ xin việc của ứng viên, giúp sinh viên tốt nghiệp có nhiều cơ hội việc làm hơn trong tương lai. Qua đó, giúp tăng năng lực cạnh tranh về chất lượng đào tạo của Học viện so với các học viện/trường đại học khác trong cả nước. Đây cũng là cơ sở giúp nâng cao thứ hạng của Học viện trên thang bậc đào tạo hệ đại học, sau đại học trong nước, cũng như trong khu vực. Vai trò quan trọng này cần được tuyên truyền đến giảng viên và sinh viên của Học viện. Để làm được điều này, cần tổ chức tọa đàm hoặc các buổi nói chuyện trao đổi với sinh viên về vai trò của IC3, MOS, giúp họ hiểu và thúc đẩy động cơ học tập.

Hai là, quản lý hoạt động tự học IC3, MOS của sinh viên

Để quản lý hoạt động tự học IC3, MOS, cần có những yêu cầu cơ bản sau:

- Khuyến khích sinh viên tải về các slides, tài liệu, mua đầy đủ sách giáo khoa chuẩn IC3, MOS.

- Khuyến khích sinh viên tự trang bị máy tính cá nhân (máy để bàn và/hoặc máy tính xách tay laptop).

- Giao bài tập về nhà để sinh viên hoàn thành, có kiểm tra và tính điểm đối với dạng bài tập này, đặc biệt là các bài tập có tính thực tiễn cao, như: cách soạn thảo các tài liệu, bảng tính, bản trình diễn liên quan đến các tài liệu đã phổ biến của Học viện: của Bộ Kế hoạch và Đầu tư.

- Sử dụng các phần mềm E-learning (như moodle...), hoặc các phần mềm dạng thức test online (như: Google form...).

Ba là, xây dựng kế hoạch hoạt động ngoài giờ, trong đó có tự học IC3, MOS cho sinh viên

- Rà soát các nhu cầu sử dụng phòng máy phục vụ cho công tác học tập, như

môn: Tin học đại cương; Đầu đầu qua mạng; SPSS... để liệt kê những giờ phòng máy còn trống.

- Khảo sát, tổng hợp các nhu cầu cần sử dụng phòng máy tự học đối với sinh viên, cho sinh viên thực hiện đăng ký thực hành bổ sung, ưu tiên các giờ thực hành trong giờ hành chính để không phát sinh nhân sự trông coi phòng máy.

- Báo cáo Ban Giám đốc Học viện, lãnh đạo Bộ môn Toán xin cơ chế tạo điều kiện cho các sinh viên có nhu cầu thực hành ngoài giờ học, đặc biệt là các sinh viên chưa có điều kiện trang bị máy tính cá nhân.

- Biên soạn các bài thực hành bổ trợ cho bài thực hành tin học trên lớp.

Bốn là, chỉ đạo đổi mới phương pháp tổ chức dạy học IC3, MOS của giảng viên trên lớp

Để đổi mới phương pháp tổ chức dạy học trước hết cần:

- Khảo sát ý kiến sinh viên về vấn đề dạy và học môn Tin học chuẩn IC3, MOS hiện hành, để từ đó điều chỉnh phương pháp dạy và học hiệu quả cho sinh viên.

- Thường xuyên định kỳ cập nhật nội dung mới bổ sung cho Slides bài giảng trên lớp, nêu những nội dung thực tế và những điểm mới của các phần mềm liên quan môn học so với sách giáo khoa (các phiên bản 2016, 2019 so với các phiên bản 2010, 2013 của sách giáo khoa).

Năm là, chỉ đạo thay đổi nội dung, hình thức kiểm tra đánh giá thể hiện kết quả tự học IC3, MOS của sinh viên

- Căn cứ trên các nội dung đã nêu ở trên, để xuất với Ban Giám đốc Học viện và Lãnh đạo Bộ môn, Phòng Khảo thí và Kiểm định chất lượng một số thay đổi về nội dung, hình thức kiểm tra, cụ thể là:

(i) Chuyển từ hình thức thi trên giấy hiện nay sang thi trên máy để đảm bảo tính khách quan và sát với thi chứng chỉ IC3, MOS thực tế;

(ii) Ứng dụng phần mềm Gmetrix (phiên bản tiếng Anh, tiếng Việt) để tạo

lập các bài thi thử các module: Máy tính căn bản; Các ứng dụng chủ chốt; Cuộc sống trực tuyến; Lấy điểm của bài thi làm điểm bài thi giữa kỳ hoặc cuối kỳ cho sinh viên.

- Ứng dụng website: dethithuvn.com, tinhocmos.edu.vn, quizlet để tạo lập các bài thi thử online để sinh viên tự kiểm tra đánh giá năng lực qua mỗi module học.

- Xin ý kiến Ban Giám đốc Học viện, Lãnh đạo Bộ môn về việc thực hiện thi điểm một số hình thức thi kết hợp.

Sáu là, bổ sung tạo điều kiện thuận lợi cho việc tự học IC3, MOS của sinh viên

Nghiên cứu một số hình thức tạo điều kiện cho sinh viên trong việc tự học IC3, như: giao bài tập từ xa thông qua Email, Zalo, Skype... và phối hợp với các ứng dụng khác, như: Office Lens, Onedrive, Onenote, Office365.

Bảy là, lấy tiêu chí năng cao kết quả tự học IC3, MOS của sinh viên làm tiêu chuẩn đánh giá đổi mới dạy học của giảng viên

- Đánh giá kết quả bài tập và tạo điều kiện tính điểm thái độ học tập cho sinh viên thông qua việc đánh giá kết quả bài tập thông qua dạng thức này.

- Khuyến khích sinh viên làm bài tập và thuyết trình nhóm để đánh giá tổng hợp kiến thức - kỹ năng của nhóm học tập, nâng cao khả năng làm việc nhóm.

Thứ ba, thiết kế mô hình điểm trong việc quản trị hoạt động tự học IC3, MOS cho sinh viên

Trong điều kiện và khả năng hiện thời của Học viện, tôi xin đề xuất một số các hình thức ứng dụng tin học để tăng cường khả năng học và tự học IC3, MOS cho sinh viên như sau:

- Ứng dụng Facebook và Facebook group, fanpage để tạo lập group chuyên sâu trao đổi lý thuyết, bài tập và tương tác thường xuyên với sinh viên.

- Sử dụng phần mềm trực tuyến Gmetrix cùng các mã code đăng ký với chi phí rất thấp (Khoảng 100 nghìn đồng cho 1 account có thể test được 10 lần thi).

- Sử dụng Zalo group để trao đổi thông tin với sinh viên, trong đó có thể gửi kèm các học liệu dung lượng lớn và ổn định hơn so với Facebook.

- Sử dụng Microsoft Skype (sử dụng chung account với Hotmail) để có thể chat voice, video với sinh viên, gửi bổ sung các học liệu một cách dễ dàng nhanh chóng.

- Sử dụng Google form để tạo lập bài kiểm tra online IC3/MOS nhằm bổ sung kiến thức cho sinh viên.

- Thiết kế các bài giảng online lên youtube để sinh viên có thể tham khảo. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Thủ tướng Chính phủ (2008). *Quyết định số 10/QĐ-TTg, ngày 04/01/2008 về việc thành lập Học viện Chính sách và Phát triển thuộc Bộ Kế hoạch và Đầu tư*
2. Bộ Thông tin và Truyền thông (2015). *Công văn số 2819/BTTTT-CNTT, ngày 31/8/2015 về công nhận bài thi tin học văn phòng quốc tế phù hợp yêu cầu của Chuẩn kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin*
3. Đỗ Thế Dương (2019). Ứng dụng Công nghệ thông tin trong quản trị đại học nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới của nền kinh tế thị trường. *Tạp chí Công Thương - Các kết quả nghiên cứu khoa học và ứng dụng công nghệ*, số 12, tháng 7/2019